

Initiativärende

Stärkt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck i Malmös grundskolor

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av hedersproblematiken i Malmös grundskolor. Granskningen visar att grundskolenämnden saknar kontroll över hur utbrett hedersrelaterat våld och förtryck är bland elever i Malmös grundskolor. Den senaste kartläggningen genomfördes 2017–2018 och visade att 22 procent av stadens niondeklassare levde under hedersrelaterade normer. Det har alltså gått 7 år sedan grundskolenämnden fick en översyn av problembilden. Det innebär att huvudmannen i dag styr ett verksamhetsområde som rör grova kränkningar av barns fri- och rättigheter utan att ens veta hur omfattande problemet är. Det är uppenbart att behovet av en ny kartläggning är akut.

Granskningen bedömer att grundskolenämndens arbete inte är helt ändamålsenligt, främst på grund av brister i uppföljning och utvärdering av genomförda åtgärder. Frågan om hedersrelaterat våld och förtryck ingår i dag inte som ett eget område i nämndens systematiska kvalitetsarbete, trots att Skolverket anger att en sådan åtgärd både är lämplig och fullt genomförbar. Grundskolenämnden saknar därmed en strukturerad uppföljning av omfattning, utveckling och effekter av vidtagna insatser. I praktiken innebär detta att nämnden inte kan svara på om arbetet fungerar, om situationen förbättras eller om barn fortsatt lämnas utan skydd.

Granskningen visar också att skolororganisationen inte förmår agera konsekvent när signaler om hedersrelaterat våld uppstår. Bland annat upplever skolpersonal, särskilt lärare, osäkerhet kring att upptäcka hedersproblematik och bedöma när socialtjänsten ska kopplas in. I vissa fall kontakter lärare först elevhälsan som i sin tur avvaktar med att genomföra en orosanmälan trots att socialtjänstlagen tydligt anger att anmälningsplikten är absolut och ska fullgöras utan egen bedömning. Detta innebär en risk som leder till att socialtjänsten inte får kännedom om ärenden i tid och att elever därmed inte får det skydd de behöver.

Revisionen riktar även kritik mot elevhälsan eftersom både lärare och elever uppger att det är svårt att få stöd, att det saknas vuxna att vända sig till och att elevhälsan inte upplevs som en fungerande hjälpinstans. Granskningen konstaterar brister i tillgänglighet, hög arbetsbelastning och att elevhälsan i praktiken inte fungerar som en tydligt närvarande och förebyggande resurs i skolans vardag. När skolans centrala stödfunktion inte lever upp till sitt uppdrag så är det allvarligt misslyckande. I ett sammanhang där hedersrelaterad utsatthet ofta är dold, komplex och kräver aktiva vuxna för att upptäckas innebär detta att Malmö stad inte kan fånga upp och skydda de barn som är mest utsatta.

Granskningen målar också upp en bil av att kompetensen skiljer sig även mellan yrkesgrupper och att beskrivningar av förekomsten kan variera mellan anställda på samma skola. Det saknas gemensamma strukturer, tydliga rutiner och enhetliga krav på agerande. Detta innebär att barns

rätt till skydd i praktiken blir beroende av vilken skola de går på och vilken vuxen de råkar möta. En sådan ordning är oförenlig med skollagens krav på likvärdighet och innebär att nämnden inte kan garantera att utsatta barn får den hjälp de har rätt till.

Avslutningsvis så målar granskningen upp en bild av att könsuppdelade moment i simundervisningen förekommer på vissa skolor, utan att det alltid görs en bedömning av om det finns skäl för detta. Detta sker trots att det rättsliga utrymmet för könsuppdelad undervisning är mycket begränsat enligt Skolverket, Diskrimineringsombudsmannen och Skolinspektionen. Samtidigt har skillnader i simkunnighet mellan flickor och pojkar inte analyserats systematiskt, trots att stadens statistik visar att 86 procent av flickorna och 92 procent av pojkarna i årskurs 9 uppnådde kraven på simkunnighet vårterminen 2025.

Jag föreslår därför att grundskolenämnden beslutar:

att ge grundskoleförvaltningen i uppdrag att genomföra en aktuell kartläggning av förekomsten av hedersnormer bland elever i Malmös grundskolor, motsvarande den som genomfördes 2017–2018,

att ge grundskoleförvaltningen i uppdrag att inkludera hedersrelaterat våld och förtryck som ett prioriterat område i grundskolenämndens systematiska kvalitetsarbete, inklusive återkommande uppföljning och analys av genomförda insatser

att ge grundskoleförvaltningen i uppdrag att säkerställa att skolpersonal följer anmälningsskyldigheten enligt socialtjänstlagen, utan egen bedömning eller avvaktan, genom tydliga rutiner, riktade fortbildningsinsatser och kunskapsutbyte mellan skolans olika yrkesgrupper

att ge grundskoleförvaltningen i uppdrag att genomföra en samlad genomlysning av elevhälsans arbete syfte att säkerställa att elevhälsan fullt ut kan fullgöra sitt uppdrag att upptäcka, förebygga och hantera elevers psykiska och sociala utsatthet.

att ge grundskoleförvaltningen i uppdrag att analysera förekomsten av könsuppdelad undervisning, särskilt inom simundervisningen, i syfte upptäcka och motverka hedersrelaterat våld och förtryck,

Malmö 2026-01-26

John Eklöf (M)